

ใบความรู้สำหรับนักเรียน เรื่อง คำราชาศัพท์

ความหมาย

คำราชาศัพท์ตามรูปศัพท์ หมายถึง ถ้อยคำที่ใช้กับพระมหากษัตริย์ ในปัจจุบัน คำราชาศัพท์หมายถึง ถ้อยคำสุภาพ ไพเราะที่ใช้ให้เหมาะกับฐานะของบุคคลในสภาพสังคมไทย ได้แก่ พระมหากษัตริย์ พระบรมวงศานุวงศ์ พระภิกษุ ขุนนางข้าราชการ และสุภาพชน

ตัวอย่างคำราชาศัพท์

เครื่องใช้	คำราชาศัพท์	เครื่องใช้	คำราชาศัพท์
เสื่อ	ฉลองพระองค์	ผ้าเช็ดหน้า	ซั้วพระพักตร์
รองเท้า	ฉลองพระบาท	กระจกส่อง	พระฉาย
ที่นอน	พระยี่ภู่	ข้าว	พระกระยาเสวย (พระมหากษัตริย์)
ม่าน มุ้ง	พระวิสูตร พระสูตร	น้ำกิน	พระสุธารส
ผ้าอาบน้ำ	พระภูษาชุบสรง	ตุ้มหู	พระกฤษณาทล
เข็มขัด	ผ้าชุบสรง ผ้าสรง	ช้อน	ฉลองพระหัตถ์
ประตู	รัตพระองค์ พระบันเหน่ง	ช้อนส้อม	ฉลองพระหัตถ์ส้อม
เตียงนอน	พระทวาร	น้ำชา	พระสุธารสชา
ผ้าเช็ดตัว	พระแท่นบรรทม	เหล้า	น้ำจันท์
	ซั้วพระองค์	กางเกง	พระสนับเพลา พระที่ (ราชวงศ์)

หมวดร่างกาย

ร่างกาย -- คำราชาศัพท์	ร่างกาย -- คำราชาศัพท์
ผม -- พระเกศา	แข้ง -- พระขงษ์
หน้าผาก -- พระนลาฏ	คอ -- พระศอ
ท้อง -- พระอุทร	เนื้อ -- พระมังสา
จมูก -- พระนาสิก	เหงื่อ -- พระเสโท
ฟัน -- พระทนต์	สะดือ -- พระนาภี
อก -- พระอูระ, พระทรวง	ขน -- พระโลมา
หู -- พระกรรณ	น้ำลาย -- พระเขฬะ
ลิ้น -- พระชีวนา	ข้อมือ -- ข้อพระหัตถ์
ผิวหนัง -- พระฉวี	คิ้ว -- พระขนง
ข้อเท้า -- ข้อพระบาท	น้ำตา -- น้ำพระเนตร,
ปาก -- พระโอษฐ์	ต้นแขน -- พระพาหุ
คาง -- พระหนุ	ดวงหน้า -- พระพักตร์
หัวเข่า -- พระชานุ	

คำราชาศัพท์หมวดเครือญาติ

คำศัพท์	คำราชาศัพท์	คำศัพท์	คำราชาศัพท์
พ่อ	พระชนก พระบิดา	แม่	พระชนนี, พระมารดา
ปู่ ตา	พระอัยกา พระอัยกี	ย่า ยาย	พระอัยยิกา
ลุง	พระปิตุลา	ป้า	พระปิตุจฉา
พี่ชาย	พระเชษฐา	พี่สาว	พระเชษฐภคินี
น้องชาย	พระอนุชา	ลูกสะใภ้	พระสุณิสา
		ลูกเขย	พระขามาตา

คำราชาศัพท์หมวดคำกริยา

คำศัพท์	คำราชาศัพท์	คำศัพท์	คำราชาศัพท์
ทักทายปราศรัย	พระราชปฏิสันถาร	ดู	ทอดพระเนตร
ไปเที่ยว	เสด็จประพาส	ให้	พระราชทาน
ไหว้	ถวายบังคม	อยากได้	ต้องพระราชประสงค์
อาบน้ำ	สรงน้ำ	เขียนจดหมาย	พระราชหัตถเลขา
นอน	บรรทม	มีกรรม	ทรงพระกรรม
นั่ง	ประทับ	หัวเราะ	ทรงพระสรวล
ไป	เสด็จ	รับประทาน	เสวย
ชอบ	โปรด	ป่วย	ประชวร

คำราชาศัพท์หมวดสรรพนาม

คำที่ใช้แทน	คำราชาศัพท์	ใช้กับ
แทนชื่อผู้พูด (บุรุษที่ ๑)	ข้าพระพุทธเจ้า กระผม ดิฉัน	พระมหากษัตริย์ ผู้ใหญ่ พระสงฆ์
แทนชื่อที่พูดด้วย (บุรุษที่ ๒)	ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ใต้ฝ่าละอองพระบาท	พระมหากษัตริย์ พระบรมราชินี พระบรมราชชนนี พระบรมโอรสาธิราช พระบรมราชกุมารี
แทนชื่อที่พูดด้วย	ฝ่าพระบาท	เจ้านายชั้นสูง
แทนชื่อที่พูดด้วย	พระคุณเจ้า	พระสงฆ์ผู้ทรงสมณศักดิ์
แทนชื่อที่พูดด้วย	พระคุณท่าน	พระภิกษุสงฆ์ทั่วไป
แทนชื่อที่พูดด้วย	พระเดชพระคุณ	เจ้านาย, หรือพระภิกษุที่นับถือ
แทนผู้ที่พูดถึง (บุรุษที่ ๓)	พระองค์	พระราชา พระพุทธเจ้า เทพผู้เป็นใหญ่
แทนผู้ที่พูดถึง	ท่าน	เจ้านาย ขุนนางผู้ใหญ่ พระภิกษุ ผู้ใหญ่ที่นับถือ

